

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O‘RTA MAXSUS
TA’LIM VAZIRLIGI**

URGANCH DAVLAT UNIVERSITETI

ILM SARCHASHMALARI

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasining FILOLOGIYA, FALSAFA, FIZIKA-MATEMATIKA hamda PEDAGOGIKA fanlari bo‘yicha doktorlik dissertatsiyalari asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrdir.

5.2021

**научно-теоритический методический журнал
Издаётся с 2001 года**

Urganch – 2021

“ILM SARCHASHMALARI” ilmiy-nazariy, metodik jurnal

Bosh muharrir dotsent **Ro‘zimboy YO‘LDOSHEV**

	TAHRIR HAY’ATI:
JURNAL 2001-YILDAN CHIQA BOSHLAGAN	ABDULLAYEV Bahrom, fizika-matematika fanlari doktori, ABDULLAYEV Ikrom, biologiya fanlari doktori, professor, ABDULLAYEV Ilyos, iqtisod fanlari doktori, ABDULLAYEV Ravshanbek, tibbiyot fanlari doktori, professor, ABDULLAYEV O‘tkir, tarix fanlari doktori, ANNAMURATOVA Svetlana, pedagogika fanlari doktori, professor, BERDIMUROTOVA Alima, falsafa fanlari doktori, professor, DAVLETOV Sanjarbek, tarix fanlari doktori, DO‘SCHONOV Tangribergan, iqtisod fanlari doktori, professor, ERMETOVA Jamila, filologiya fanlari nomzodi, dotsent, HAJIYEVA Maqsuda, falsafa fanlari doktori, IBRAGIMOV Zafar, fizika-matematika fanlari nomzodi, IMOMQULOV Sevdior, fizika-matematika fanlari doktori, JO‘RAYEV Mamatqul, filologiya fanlari doktori, professor, JUMANIYAZOV Maqsud, texnika fanlari doktori, professor, JUMANIYOZOV Otaboy, filologiya fanlari nomzodi, professor, KALANDAROV Aybek, filologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (mas’ul kotib), NAVRUZOV Qurolboy, fizika-matematika fanlari doktori, professor, OLLAMOV Yarash, yuriduk fanlari nomzodi, dotsent, OTAMURODOV Sa’dulla, falsafa fanlari doktori, professor, PRIMOV Azamat, filologiya fanlari nomzodi, dotsent, QUTLIYEV Uchqun, fizika-matematika fanlari doktori, professor, RO‘ZIMBOYEV Safarboy, filologiya fanlari doktori, professor, RO‘ZIYEV Erkinboy, pedagogika fanlari doktori, professor, SADULLAYEV Azimboy, fizika-matematika fanlari doktori, akademik, SADULLAYEVA Nilufar Azimovna, filologiya fanlari doktori, SAGDULLAYEV Anatoliy, tarix fanlari doktori, professor, SALAYEV San’atbek, iqtisod fanlari doktori, professor, SALAYEVA Muxabbat Soburovna, pedagogika fanlari doktori, SATIPOV G‘oipnazar, qishloq xo‘jalik fanlari doktori, professor, XODJANIYOZOV Sardor, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (bosh muharrir o‘rinbosari), YOQUBOV Jamoliddin, filologiya fanlari doktori, professor, O‘ROZBOYEV Abdulla, filologiya fanlari doktori, O‘ROZBOYEV G‘ayrat, fizika-matematika fanlari doktori, G‘AYIPOV Dilshod, filologiya fanlari nomzodi, dotsent.
JURNAL OYDA BIR MARTA NASHR QILINADI	
2021 5(167)	

MUASSIS: Urganch davlat universiteti. Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyala agentligida 2020-yil 11-noyabrda ro‘yxatdan o‘tgan. **GUVOHNOMA № 1131.**

MUNDARIJA

FIZIKA-MATEMATIKA

Саидов Амин Сафарбаевич, Усмонов Шукрулло Негматович, Асатова Умида Пулатовна, Жоббаров Жўрабек Жуманазар ўғли, Исмаилов Шавкат Кузиевич. Нанокристаллические структуры в полупроводниковых твердых растворах $(\text{GaAs})_{1-x}(\text{ZnSe})_x$ и $\text{Ge}_{1-y}\text{Sn}_y$	3
Khayitova Khilola. Spectrum and Resolvent of the Friedrichs Model with Rank 3 Perturbation.....	7
Seytov Shavkat Jumaboyevich, Obidjonov Islombek Nuriddinxo'ja o'g'li. Coexistence Chaotic Behaviors on the Evolution of Populations of the Biological Systems Modeling by Three Dimensional Quadratic Mappings.....	14
Rakhimov Ilkham Davronbekovich. A Generalized (G'/G) – Expansion Method for the Non-Linear Schrodinger Equation with Self Consistent Sources.....	18
Абидов Одилжон Салахович. Фазовий тасаввурни ривожлантиришда чизма геометриядан масалалар ечишнинг ўрни.....	24

FALSAFA

Мухаммадиева Олия Нарзуллаевна. Оилавий муносабатларнинг барпо этилишида томонларнинг алоҳида роли, шарқона қарашлар ва урф-одатлар нигоҳида.....	27
Ибрагимов Назира Анваровна. Экологик ҳавфсизликни таъминлашнинг ижтимоий-фалсафий таҳлили.....	30
Жураев Бобомурод Тожиевич. Сомонийлар даври мутафаккирларининг фалсафий-ижтимоий қарашларида таълим ва тарбия масалалари.....	33
Karimova Dilfuza Abduqayumovna. Yoshlarning zamonaviy madaniy qiyofasini shakllantirish masalalari.....	37

TILSHUNOSLIK

Эгамназарова Дурдона Шухратиллаевна. Экспрессивлик категориясининг ёндаш ҳодисалар билан алоқаси масалалари.....	40
Атаджанова Нодирабегим Насимхўжа қизи. Ижтимоий гуруҳга мансублик феномени – тилшунос-лик объекти сифатида.....	45
Жумаев Турсунали. Фонетик реликтивлик ва унинг ўрганилиши масаласи.....	50
Umirzakov Qodirjon Toyirjonovich, Yusupov Odiljon Rasulovich. Kompyuter lingvistikasi va internet tar- mog'ida tilshunoslikning o'rni va roli.....	54
Мухтарова Шахноза Файзуллаевна. Родовые отношения слов (гипонимии).....	57
Мусурманкулова Мадина Носировна. Формирование сопоставительно-диалектологической компе- тенции.....	60

ADABIYOTSHUNOSLIK

Sabirova Zebo Zokirovna. Ramziy-poetik obrazning badiiy-estetik yangilanishi.....	66
Турдиев Жаҳонгир Зафариддин ўғли. “Меърожнома” асарининг Истанбул нусхаси ва унинг матн компонентлари.....	70
Ҳакимжонов Раъно. Заҳириддин Муҳаммад Бобур лирикасида ижтимоий мотивлар.....	73
Искандарова Нодира Баҳромбековна. Қиёсий адабиётшунослик тизимида таржима.....	76
Гадоева Мавлюда Ибрагимовна. Алишер Навоий ғазалларининг инглизча ва русча таржимасида соматизмларнинг ифодаланиши.....	80

PEDAGOGIKA

Ахмадов Олимжон Шодмонович. Бухоро амирлигида янги усул мактаблари фаолияти. Ютуқлари ва муаммолар.....	85
Қодиров Олим Одилович. Умумтаълим мактаблари инглиз тили дарсларида тил кўникмаларини ривожлантириш.....	88
Қаршиева Дилбар Эшпўлатовна. Малакавий амалиёт педагогик касбий компетенцияларни шакл- лантириш омили сифатида.....	92
Polvonov Xudaybergan, Eshchanov Erkabay, Ataniyazov Otaniyoz. Organik kimyo kursining “alkenlar” mavzusini o'qitishda grafik organayzerlardan foydalanish.....	95
Ахмедова Махлиё Тоштемировна. Она тилини ўқитишда сўзларни образли ифодалашнинг билиш жараёнидаги тавсифи хусусида.....	99

Abdullayeva Surayyo Babojonovna. Boshlang'ich ta'lim o'quvchilarining kitobxonlik salohiyatini oshirishda nasriy asarlarni oqitish usullarining o'rni.....	103
Мусурмонова Шахло Илхомовна. Бошланғич синф ўқувчиларига экологик тарбия беришда миллий кадриятларнинг ўрни.....	107
Халмухамедова Махбуба Аслановна. Талабаларда нақшбандия тариқати воситасида касбий компетентликни ўқув жараёнида такомиллаштириш технологиясининг ўрни.....	109
Абдиримова Интизор Комиловна. Лойиҳалаш фаолиятининг ташкилий усул ва воситалари.....	112
Турсунова Шахноза Бердикуловна. Методы и игры в преподавании русского языка.....	115
Рахматова Саодат Амракуловна. Компетентный подход обучения иностранным языкам на психолингвистической основе.....	118
Абдуллаева Розанна Мирзатуллаевна. Аспекты профессионально-ориентированного подхода к обучению русскому языку в медицинском вузе.....	120
Юсупова Татьяна Эдуардовна, Ахмедов Бахтиёр Юсупович. О видах компетенций, формирующих при обучении студентов русскому языку навыки и умения профессионального речевого общения.....	123
Atajonova Malohat Ilkhamovna, Mirzayeva Lola Shermat qizi, Ortiqboeva Sabohat Qudratovna. Improving Communicative Language Skills through Role Playing Activity.....	125
Kadirova Feruza Xikmatullaevna. The Usage of Web Technologies as Social Network (Facebook) in Teaching a Foreign Language to Adults.....	128
Atadjanova Muxayyoxon Axmadjonovna. Integrated Approaches of Teaching Writing in English Lessons.....	131

JURNALISTIKA

Дадаханова Марғуба. Ўзбекистонда худудий телеканалларнинг ташкил қилиниши.....	134
---	-----

ILMIY AXBOROT

Исамутдинов Равшан Рахмонович. “Хавфсиз маҳалла” концепциясини жорий қилишда “хавфсиз кўча” мезонининг ўрни ва роли.....	138
Jumaniyazov Atabay, Xodjayeva Gulshod Baxadirovna. “Onlayn” so‘zi tavsifi.....	143
Babajanova Umida Bahadirovna. Ingliz tilida tibbiy atamalar qo‘llanilishining o‘ziga xosligi.....	146
Жўраева Рамзия. Муқимий асарларида қўлланган “тил” лексемасининг семантик хусусиятлари.....	148
Асрнова Мохигул Мусабоевна. Ўзбек ва инглиз сиёсий нутқларида паремияларнинг когнитив-дискурсив хусусиятлари.....	151
Hamroyeva Maftuna Rasulovna. Antroponimlarning badiiyati.....	154
Раджапова Феруза Абдуллаевна. Сухбатларда ижодкор адабий қарашлари.....	157
Nematova Nargiza Azimovna. Tarjimashunoslikda Mark Tven asarlarining o‘ziga xos xususiyatlari.....	159
Xudorberdieva Gulasal Shuxratovna, Adilova Shaxnoza Rahimovna. Joan Roulingning asarlaridagi sehrli olamning dinamikasi.....	162
Сайидова Гулрух. Ўзбек шоирлари ижодида ўхшатишларнинг ўрни.....	164
Qo‘chqorova Mahina Xojimurodovna. Xudoyberdi To‘xtaboyev uslubining namoyon bo‘lishida folklorning o‘rni.....	167
Пирназарова Манзура. Омон Матжон шеърятига доир.....	169
Normurodov Oybek Berdimurod o‘g‘li. Usmon Azim ijodida ijroviy lirikaning o‘rni.....	172
Атажанов Сарвар. Эркин Самандар шеърятига стилизация усули.....	175
Ражабов Фахриддин Тошпўлотович. Нуроталик тожикзабон ижодкорлар ҳақида мулоҳазалар.....	179
Гудзина Виктория Анатольевна. Образ узбекской женщины в лирической системе Зульфийи.....	183
Тоирова Дилфуза Файзуллаевна. Аспекты взглядов Стендаля в произведениях о «Свободе и счастье».....	186
Zamilova Rimma Ramilevna. Features of the Development of Students' Mental Activity in the Educational Process.....	188
Zokirova Shirin Irgashevna. Methods of Teaching Technical Terms in English.....	191

TANQID VA TAQRIZ

Исмаилов Исҳақжон. Арузга қайтиш. Ютуқ ва камчиликлар.....	194
---	-----

FANIMIZ ZAHMATKASHLARI

Илҳом Атажанов – 60 ёшда!	197
--	-----

Annotatsiya. Maqolada uslub hodisasi adabiy-nazariy tafakkurning adabiy ijodga oid eng muhim tushunchalaridan biri ekanligi, uning soha ilmlarida naqadar yuqori darajadagi e'tiborda turishi hamda ayni choqda u ijodkorga qo'yiladigan bosh talablardan biri ekanligini aks ettirishga qaratilgan. Bu maqolada Xudoyberdi To'xtaboyevning ikkita asaridan "Qasoskorning oltin boshi" va "Yillar va yo'llar" romani tahlil qilinadi. Uning avvalgi asarlariga xos uslubiy xususiyatlar, moyilliklarni bu romanda ham ko'rish mumkin. Muallif "Yillar va yo'llar"ning mazmun-mohiyati haqida va qisman "Qasoskorning oltin boshi" romani bilan uning ba'zi o'xshash qirralariga xos uslubiy xususiyatlarga to'xtaladi.

Аннотация. Статья посвящена размышлениям феномена стиля, раскрывает тот факт, что литературно-теоретическое мышление является одним из важнейших понятий литературного творчества, насколько высоко его внимание в области науки, и в то же время это одно из основных требований к творцу. Весь анализ основывается на примерах произведений Худойберди Тухтабоева. Автор статьи сравнивает два романа: «Қасоскорнинг олтин боши» («Золотая голова мстителя») ва «Йиллар ва йўللар» («Годы и дороги»). При сравнительном анализе выявляются общие и отличительные особенности стиля писателя на примере двух романов.

Annotation. The article is dedicated to reflections on the phenomenon of style aimed at reflecting that literary-theoretical thinking is one of the most important concepts of literary creativity, how high is its attention in the field of science, and at the same time it is one of the main requirements for the creator. The analysis is based on the examples of the works of Khudoiberdi Tukhtaboev. The author of the article compares two novels: "Qasoskorning oltin boshi" ("The golden head of the revenger"), and "Yillar va yo'llar" ("Years and roads"). In comparison, the truth is revealed. We have identified the common and distinctive features of the writer's style using the example of two novels.

Kalit so'zlar: folklor, fantaziya, uslub, original, ijtimoiy, ma'naviy-ma'rifiy, g'oyaviy-badiiy, real, hajv, yumor, psixologik, ruhiy, portret.

Ключевые слова: фольклор, фэнтези, стиль, оригинальный, социальный, духовно-просветительский, идейно-художественный, реальный, комедия, юмор, психологический, духовный, портрет.

Key words: folklore, fantasy, style, original, social, spiritual and educational, ideological and artistic, real, comedy, humor, psychological, spiritual, portrait.

Bolalarni jumboqlar olamiga sayohat qildirishda har bir yozuvchi o'ziga xos ijodiy yo'lni tanlaydi. Yozuvchining ijodiy individualligi bilan bog'liq bu tushunchani ijodiy uslub iborasi bilan ifodalash o'rinsiroq bo'ladi. Binobarin, H.Nazir, H.Po'latov, F.Musajonov, E.Raimov, S.Barnoyevlar ijodida realistik uslub ustuvorlik qilsa, fantastik uslub X.To'xtaboyev, S.Anorboyev, H.Shayxov, A.Obidjon kabi yozuvchilar ijodining ziynati sanaladi. Ularning ichida o'zbek bolalar nasrining taniqli ustasi Xudoyberdi To'xtaboyev asarlari alohida ajralib turadi.¹

X.To'xtaboyev o'zbek bolalar adabiyotida o'zining muayyan uslubi bilan e'tirof etilgan adiblardan biri hisoblanadi. U fantaziyaning ham folklordan oziqlangan o'ziga xos ko'rinishidan olgan ijodiy tasavvurni boshdan kechirgan va xotirada qolgan kuzatishlarining manzaralarini mohirona sintezlab, hamda hammasini o'zining kitobxonlariga ravon, teran, mos-muvofiq taqdim eta olgan. Zero, haqiqiy talant uchun turmushni, odamlar hayotini, muhitdagi yaxshi-yomon tomonlarni, muammolarni kuzatish ijod yo'lida yashash va ezgulik uchun kurashish demakdir. U jiddiy va o'ziga talabchanlik bilan o'zi yashayotgan davrni, ijtimoiy hayotni, uning tarixi, hoziri va istiqbolini o'rganadi, shu asosda original, ijtimoiy, ma'naviy-ma'rifiy, qimmatli, g'oyaviy-badiiy saviyasi baland asarlar yaratishga intiladi.

Yozuvchi hayot bag'riga, turmush ziddiyatlari, kurashlar insoniy munosabatlar olamiga qanchalik keng va chuqur kirib borsa, ziddiyatlar, insoniy munosabatlar mohiyatini davr talabi, ilg'or dunyoqarash asosida yoritish, talqin qilish uchun qanchalik jo'shqin va shiddatli bo'lsa, ijodi shunchalik original, o'ziga xos bo'ladi.²

¹ Matchonov S., Qurboniyozov M. Bolalar adabiyoti. Ijodiy uslubiy izlanishlar. O'quv qo'llanma, T., 2009.

² Mamajonov S. Uslub jilolalari. T., 1972, 88-bet.

Adabiyotda o'z so'zini aytish, ijtimoiy hayot kun tartibiga qo'ygan vazifalarni o'zida hal qilishga intilish, shu orqali o'zligini topish uchun o'tmish va zamondoshlar bilan aloqa, o'zaro ta'sirga kirish ijodning zaruriy shartlaridandir. Adabiyotda o'zidan oldin erishilgan g'oyaviy-badiiy tajribani o'zlashtirib olmasdan turib, kuzatilgan va kutilgan natijaga erishish mumkin emas. Shuning uchun ham folklor, an'analar ijodiy individuallikning shakllanishi, kamol topishida asosiy mahorat maktablaridan biridir. Kuza-tishlar ko'rsatadiki, ba'zi janriy taqozolar, mavzular yoki yaratilayotgan xarakterlar tabiatidan tashqari, ijodkor uslubining o'zida ham ma'lum bir yo'nalishga, misol uchun, hajvga, yumorga, folklorga, jiddiy psixologik tasvirga moyillik uslubiy xoslik sifatida mavjud bo'ladi.

"Qasoskorning oltin boshi"dan so'ng yozuvchi X.To'xtaboyev "Yillar va yo'llar" romanini yarata-di. Uning avvalgi asarlariga xos uslubiy xususiyatlar, moyilliklarni bu romanda ham ko'rish mumkin. Avvalo, "Yillar va yo'llar"ning mazmun – mohiyati haqida va qisman "Qasoskorning oltin boshi" romani bilan uning ba'zi o'xshash qirralari xususida to'xtalsak. "Qasoskorning oltin boshi" xalqning milliy qah-ramoni Namozning murakkab, xavf-u xatarga liq to'la fojiali hayoti tarixini yoritishga bag'ishlangan. Sarguzashtlarga moyil tasvir uslubi egasi bo'lgan adib xalq hayotining aniq real lavhalarini chizishni maqsad qiladi. "Qasoskorning oltin boshi" romani, agar paxtakashlarning qo'zg'oloni, ikki tomonlama zulmga qarshi noroziligi ifodasi bilan bog'langan bo'lsa, "Yillar va yo'llar" aravakashlarning, xizmatchi-larning yoppasiga ish tashlashlari va ularning g'alabalari bilan boshlanadi.

XX asr boshlaridagi aholining ahvoli, ko'zi ochilib, haq-huquqini talab qilayotgani, endilikda ongli qo'zg'olon qilayotgan xalqni yozuvchi ayri-cha mehr, xayrixohlik bilan, buning ildizidagi fojiasiylik va umidbaxshlikni his qilgan holda jiddiy uslubda tasvirlaydi. Mahalliy zulmkor amaldorlar imkon qadar o'z mavqeyini ushlab turishga harakat qiladi. Mustabidlikka ular rozi. Ozodlik, tinchlik, mehnatkashlarning erki degan tushunchalarni ular, aslo, tan olmaydi. Xalqning dono, ilg'or fikrli vakillarining harakatlarini har tomondan bo'g'ishga harakat qiladigan amaldorlar, imkon qadar xalqning yo'l boshchilarini tobe qi-lishga, o'ldirishga intiladi. Ikkala romanda ham ana shunday voqelik tasvir etilgan. Biroq birinchi ro-mandagi xalq ongi bilan ikkinchi romandagi ommaviy dunyoqarashda farq borki, yozuvchi haq-huquqni bilish, talab qilishdagi xalq ongi tadrijini juda ziyraklik bilan ilg'agan.

Yozuvchi juda og'ir ahvoldagi xalqning psixologiyasini sinchkovlik bilan ifodalab beradi. Shakar-xon noib, Xon Eshon xizmatlari, Zokir Sardor, Abdurahmonboy kabi mahalliy zolim amaldorlar, yana bir qator talonchilar zo'r berib mavjud tuzumni ushlab qolishga tirishadilar. Xon Eshon hazratlari fikricha, podsholikning amrlariga qarshi bormoq – yaratganga qarshi bormoq degan bilan tengdir. Boy amaldorlar tobora quvlik, hiylakorlik, vaxshiylik yo'liga o'tadi. Bu keskinlikni va xalq ongida yetilib kelayotgan qat-tiq noroziliklarni xalqning Buzruk Usmonxo'jayev singari navqiron yigitlari sezgirlik bilan ilg'ab olib, kurashga o'tlanadilar. Buzruk ularning boylik bilan emas, quvlik, zolimlik bilan zo'r ekanligini ich-ichidan mushohada qiladi.¹

Roman bosh qaxramoni Buzrukni olomonning ahvoli juda iztirobga soladi. Dadasidagi, xususan, Farg'ona xalqidagi qullik, tobelikka mutelik, befarqlik ruhi qaerdan o'rnashib qolganligi haqida bosh qo-tiradi. Choyxonada odamlarga tushuntiray desa, odamlar eshitmay, tarqab keta boshlaydi. Odamlar qo'r-qadi. Buzrukning boshi qotadi: nahotki, odamlar uni yakkalab qo'ysa, u, axir, odamlarga yomonlikni ravo ko'rayotgan emas edi-ku? X.To'xtaboyev Buzrukning o'y-psixologiyasi, mazkur axvol, muhit to'g'risi-dagi ichki tuyg'ularini mohirona chizadi. Buni psixologik monologlar sifatida tushunish mumkin. Yo-zuvchi Buzrukning ruhiy mushohada iztirobi, armonlarini berishda Alpomishni xotirlatadi. Alpomish ham xalq tushunib yetguncha, o'zini sabr ila bosiqlik bilan ushlab turib, vaziyat yetganda, janglarga kirishar edi. Hali xalq yuragida g'aflatning og'ir toshi bor. Bu toshni ko'chirish oson kechmaydi.

Romanda tasvirlangan ilg'or xalq qaxramonlari o'z xalqini chuqur o'ylab ko'radilar. Huquqsiz-likning xalq boshiga solayotgan uqubatlari, kulfatlari ularni uzoq qayg'urtiradi. Yozuvchi uslubining ra-von, xalqona, folklorizm bilan yo'g'rilgani ana shu qahramonlarning xarakterini chizishda ham yorqin na-moyon bo'ladi. X.To'xtaboyev, ayniqsa, roman bosh obrazlari Shakarxon noib, Xon Eshon xazratlari qiyofasini tasvirlashda, ularning mahzunliklari, g'azablari, armon-nadomatlarini, ruhiy tahlilni asoslanti-ruvchi detallarga, ichki portretga, butun mohiyatga ishora qiluvchi maqollar, iboralarga tayanadi. Bu usul-lar muallifning uslubini yanada jiloli qiladi.

Kitobxon o'nga botishlarni bir qaxramon yoki boshqa qaxramonlarning ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy muhitni mushohada qilishlarini qiziqib kuzatib boradi. Bulardan har birining xakteri, dunyoqarashi, fikrlash tarzining o'ziga xosliklarini, bu boradagi ularning ilg'or va passiv tomonlarini yaqqol sezib

¹ G'afurov I. O'ttiz yil izhori. "Adabiyot va san'at" nashriyoti. 1987, 309-bet.

turadi. Ayni choqda, u butun jamiyatga daxldor ahvolni, xalqning ruhiyatini, avomning yaxshi va o'jiz tomonlarini–tasvirlanayotgan tarixiy davrga xos barcha umumiy muhitni ko'z oldiga keltiradi. Yozuvchi uslubida, ko'pincha, qaysidir qaxramonga alohida moyillik yoki uning aksi sezilmaydi. Voqealarning bayonida ham shu ruh hukmronlik qiladi. Har sahifada uning uslubi betaraf, xolis harakat qiladi.

Ezgulik va yovuzlikni, ilg'orlik va qabihlikni, yaxshilik va yomonlikni, rostlik va yolg'onni ajratib olishni o'quvchilarning o'ziga zimdan havola qiladi. Yozuvchining "Yillar va yo'llar"dagi uslubi ham, bir so'z bilan aytganda, xolis, samimiy, g'oyalarga o'quvchini faqat yo'naltiruvchi uslub sifatida namoyon bo'ladi. Umuman, yozuvchi uslubining, qaysi toifadagi qaxramon xarakteri bo'lmasin, psixologik jihatdan ochishga moyilligini ba'zi adabiyotshunos olimlarimiz o'z vaqtida ta'kidlashgan.

Munaqqid I.G'afurov o'z maqolasida ayni shu "Yillar va yo'llar" romanidagi qahramonlar ichki olami tasviri haqida shunday yozgan edi: "Qahramonlarning muayyan vaziyat taqozosi bilan tug'ilgan o'ylarini izchil yoritadi. Qahramonlarning ziddiyatli xarakterlari, ularning o'ylarida ishonchli ochiladi. Ayniqsa, bosh qahramon Shakarxon noib, Xon Eshon hazratlari o'ychanliklari bilan ham ancha chuqur bo'lib ko'rinadilar. Qahramonlarning o'ylarida o'z xatti-harakatlarini, bo'layotgan voqealarni tahlil qilish baralla seziladi. Bu ularni juda jonlantiradi va ancha ziddiyatli, murakkab olamga ega qahramonlar kabi gavdalandiradi.

Yozuvchining portret yaratishdagi o'ziga xos usullarini alohida ta'kidlash kerak. Roman badiiy bo'yoqlarga boyligi bilan o'qishli..." Bular, albatta, yozuvchi uslubining bir qirrasidir. Bevosita muallif nutqiga xos uslubiy qurollar kuzatilganda ham X.To'xtaboyevning muxtasarlikka, xolislikka intilishini, barcha holatlarda muhim voqea, detal, harakatlar ifodasigagina e'tibor qaratilishini o'z bayonida ham folklorizmdan unumli foydalanishini sezish qiyin emas. Kitobxonga bu uslub butun alomatlar bilan jozi-badorlik, teranlik taqdim etadi.

Пирназарова Манзура (УрДУ) ОМОН МАТЖОН ШЕЪРИЯТИГА ДОИР

Аннотация. *Мазкур мақолада мутафаккир ижодкор Омон Матжоннинг эстетик қарашлари ҳақида фикр юритилган. Шунингдек, шоир шеърларида ҳаётдаги оддий воқеадан катта фалсафий ҳулоса чиқариш ҳолати "Ёлгон", "Қисқа мулоқотлар", "Мен булут бағрига син солиб боқсам" шеърлари мисолида кўрсатиб берилган. Шунингдек, шоир шеърларидаги самимийлик, ватанпарварлик ҳақидаги тушунчалар очиб берилган.*

Аннотация. *В статье речь идёт об эстетических взглядах поэта-мыслителя Амана Матжана. Также на примере стихотворений "Ёлгон", "Қисқа мулоқотлар", "Мен булут бағрига син солиб боқсам" автор показывает, как поэт из простых, обычных жизненных явлений и событий делает глубокие философские выводы. Раскрыты такие понятия в творчестве поэта, как искренность, патриотизм.*

Annotation. *This article discusses aesthetic views of thinkers Omon Matjon. In the poem of the poet, such as "Yolg'on", "Qisqa muloqotlar", "Men bulut bag'riga sin solib boqsam" a big philosophical view from a simple event is described. Besides, the senses of sinserety, patriotism are reveled in his poems.*

Калит сўзлар: *шеърият, ижод, образ, адабиёт, истеъдод, бадий маҳорат, тамойил, гўзаллик.*

Ключевые слова: *поэзия, творчество, образ, литература, талант, художественное мастерство, принцип, красота.*

Keywords: *poetry, creativity, image, literature, talent, artistic skill, principle, beauty.*

Ҳассос ижодкор Омон Матжон халқ калбидан муносиб жой олган. Унинг илк ижод намуналари жойланган "Очиқ деразалар" 1970 йилда эълон қилинган кунданоқ шеърхонлар шоирни илиқ қабул қилганлар ва ўзбек шеъриятида ўзига хос ўринга эга бўлган.

Шундан буён қирқ йилдан кўпроқ ижодий тажриба ва меҳнат фаолиятига эга бўлган шоирнинг "Карвон қўнғироғи" (1973), "Қуёш соати" (1974), "Драматик дostonлар" (1975), "Ёнаётган дарахт" (1976), "Ярадор чакмоқ" (1977), "Ҳаққуш қичқирғи" (1979), "Сени яхши кўраман" (1981), "Дарахтлар ва гиёҳлар китоби" (1984), "Таплашадиган вақтлар" (1986), "Минг бир ёғду" (1989), "Ўртамизда биргина олма" (1990), "Одамнинг сояси кўёшга тушди" (1991), "Қуш йўли" (1993),